

ДПА - 2016

9 клас

Державна підсумкова атестація проводиться у загальноосвітніх навчальних закладах: II ступеня - з 1 по 8 червня з трьох предметів:

- української мови,
- математики та
- предмета за вибором навчального закладу.

Оформлення атестаційної роботи (зразок)

Атестаційна робота оформлюється письмово на аркушах зі штампом школи, дотримуючись вимог оформлення письмових робіт, до прикладу:

*Робота
на державну підсумкову атестацію
з української мови за курс початкової (основної) школи
учня (учениці) 9 класу
прізвище, ім'я, по батькові (у формі родового відмінка)*

На другій сторінці на перших двох рядках записують вид роботи та назву тексту, до прикладу:

*Диктант
Тарас Шевченко*

У верхній лівій частині титульної сторінки подвійного аркуша ставиться штамп загальноосвітнього навчального закладу. На ньому зазначається дата, до прикладу: 05.06.2016 р. Підписування роботи починається на сьомому рядку титульної сторінки.

Оформлення відповідей на завдання атестаційної роботи здійснюється учнем (ученицею) на аркушах зі штампом навчального закладу або на спеціальному бланку відповідей, що розробляється навчальним закладом. У чистовому варіанті атестаційної письмової роботи виправлення (крім лексичних, орфографічних помилок) вважаються помилкою і не зараховуються як правильні відповіді.

Державна підсумкова атестація випускників загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня проводиться у *письмовій формі* з навчальних предметів, згідно переліку затвердженому наказом МОН України від

16.09.2015 № 940 "Про проведення державної підсумкової атестації учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти у 2015/2016 навчальному році".

Завдання для проведення атестації укладають учителі відповідного фаху, погоджує педагогічна рада та затверджує керівник навчального закладу.

Завдання для проведення атестації мають відповідати державним вимогам до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, визначеним навчальними програмами, затвердженими МОН України.

Українська мова

Державна підсумкова атестація з української мови проводиться у формі текстового диктанту.

Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила, ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, належним чином оформляти роботу.

На проведення атестації відводиться 1 астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання вчителем тексту.

Варто враховувати тематику текстів, орієнтовно визначених в соціокультурній змістовій лінії навчальної програми.

За обсягом тексти диктантів повинні містити 160 -170 слів.

Визначаючи кількість слів у диктанті, враховують як самостійні, так і службові частини мови.

Вид роботи й назву тексту необхідно записати на дошці.

Методика проведення диктанту є традиційною, однак проведення державної підсумкової атестації у формі диктанту має певні особливості.

Спочатку вчитель читає весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, лексичного значення слів, правописних особливостей.

Після прочитання всього тексту вчитель читає перше речення, учні уважно слухають. Далі це речення диктується для запису частинами, як правило, один раз. Після того, як учні запишуть речення, вчитель читає його повністю з метою перевірки. Таким чином диктується кожне речення тексту. Учитель обов'язково вказує місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читає його ще раз, роблячи більш тривалі паузи між реченнями і надаючи змогу учням ретельно перевірити написане й виправити допущені помилки.

Текст потрібно диктувати виразно, відповідно до норм літературної мови в такому темпі, щоб учні встигли вільно його записати.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- повторювані помилки (в одному і тому ж слові, яке повторюється в диктанті кілька разів) вважаються однією помилкою; однотипні помилки (на одне й те саме правило), але у різних словах вважаються різними помилками;

- розрізняють грубі помилки й негрубі (винятки з усіх правил; написання великої букви в складних власних назвах; правопис прислівників, утворених від іменника з прийменниками; заміна одного розділового знака іншим; заміна українських букв російськими, випадки, коли замість одного знака поставлений інший; випадки, що вимагають розрізнення не і ні - у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не..., ніщо інше не ...; пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушенні їх послідовності);
- орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, що не включено до шкільної програми, виправляють, але не враховують. Також не вважають за помилку неправильну передачу так званої авторської пунктуації;
- за наявності в диктанті більше п'яти виправлень оцінка знижується на один бал.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок	Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше	7	4
2	13-14	8	3
3	11-12	9	1+1(негруба)
4	9-10	10	1
5	7-8	11	1(негруба)
6	5-6	12	-

Правознавство. Практичний курс

Державна підсумкова атестація з предмета «Правознавство. Практичний курс» учнів 9-х класів проводиться в письмовій формі.

При складанні завдань для ДПА вчителів слід взяти до уваги наступне:

- спрямування завдань на перевірку вмінь і навичок учнів, передбачених Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти;
- відповідність завдань концепції та змісту чинної навчальної програми з предмета;
- різноманітність завдань, що уможливить виявлення й оцінювання рівня сформованості правової предметної компетентності дев'ятикласників у сукупності таких компетенцій як інформаційна (правові знання), логічна

(розвиток юридичної логіки), процесуальна (правові вміння), аксіологічна (емоційно-ціннісне ставлення учня до правових явищ і процесів);

- поточні зміни в чинному законодавстві України;
- відповідність завдань віковим особливостям учнів 9-х класів (розвиток критичного мислення, вміння абстрагувати, життєвий досвід тощо);
- можливість застосування для оцінювання 12-ти бальної шкали.

Для ДПА вчителю слід підготувати не менше двох варіантів комплексних завдань. При цьому кожний варіант має бути уніфікований за формою й типами завдань. Кількість завдань у кожному варіанті - 4-6.

Рекомендуємо у ДПА з практичного курсу правознавства використовувати такі типи завдань:

1. Тестові завдання на вибір однієї або кількох (варіант зі сполученням цифр) правильних відповідей. Виконання таких завдань зводиться до репродуктивного відтворення учнями наявних в них правових знань. Тестові завдання на пошук відповіді зі сполученням цифр передбачають обрання учнями варіанту, в якому значаться цифри, під якими містяться відповідні ознаки. Виконання такого типу завдання передбачає визначення ознак понять, складників явищ, етапів процесів у їх сукупності й виявляють уміння учнів співставляти та аналізувати правову інформацію, визначити, що відноситься до того чи іншого поняття (явища, процесу).

2. Завдання зі встановлення відповідності. Такі завдання, як і попередні типи завдань, - це відтворення учнями на репродуктивному рівні набутих знань з правознавства. Алгоритм виконання учнями такого типу завдання зводиться до підшукування відповідностей (пар) між поняттями й визначеннями, назвами й описом тощо.

3. Завдання з визначення поняття та ілюстрації його прикладом. Виконуючи такі завдання, учням слід відтворити поняття якомога точніше до дефініцій, поданих у нормативно-правових актах, або ж подати визначення поняття у сукупності його суттєвих ознак. Важливо, щоб учні продемонстрували вміння ілюструвати теоретичне положення конкретним прикладом, що й слугуватиме індикатором їхнього розуміння основних теоретичних положень правознавства.

4. Завдання на виявлення трьох відмінностей між правовими поняттями. Такі завдання перевіряють вміння учнів розрізняти й порівнювати правові поняття, явища, процеси тощо. Для з'ясування відмінностей учневі слід спочатку визначити, до якого роду належать зазначені види понять, а потім знайти відмінне в них за визначеними лініями (показниками, критеріями) порівняння.

5. Завдання з побудови логічного ланцюжка. Виконуючи завдання такого типу, учень має віднайти зайве поняття й пропущене в запропонованому ланцюжку поняття, узагальнити й указати, якому правовому явищу чи процесу ці поняття відповідають.

6. Завдання з виявлення помилок та/або недоречностей у запропонованих текстах. Такі завдання вимагають від учнів демонстрації засвоєних правових знань.

7. Завдання з аналізу фрагмента юридичного документа (положення нормативно-правового акта). Такий аналіз здійснюється учнями за поданими до фрагмента запитаннями на кшталт: про яке поняття йдеться у фрагменті НПА; що означає це поняття; які правовідносини врегульовуються зазначеним положенням тощо. Відповідаючи на запитання до фрагменту НПА, учні мають віднайти і вписати основне поняття, згадане у фрагменті, дати його визначення, продемонструвати свої знання пов'язаних з чільним поняттям питань/проблем тощо.

8. Аналіз (розв'язанням) правової ситуації за запитаннями до неї. Виконання такого завдання передбачає застосування учнями комплексу предметних знань (в тому числі й положень законодавства) й спрямоване на виявлення навичок учнів застосовувати набуті правові знання й предметні вміння, а також представляти оцінні судження щодо правових подій, явищ і процесів. Запитання до ситуації можуть бути такими: про який вид правовідносин за галуззю права йдеться; положеннями якого нормативно-правового акту регулюється ця ситуація; як має бути розв'язана ситуація (вирішена справа) тощо.

Окремі завдання ДПА мають носити творчий характер і уможливлювати демонстрацію учнями вміння висловлювати власні емоційно-оцінні судження щодо юридичних подій, явищ і процесів.

При оцінюванні комплексних завдань для ДПА з практичного курсу правознавства рекомендується застосовувати загальноприйнятту 12-ти бальну систему оцінювання. Оцінювання завдань ДПА з практичного курсу правознавства може бути, наприклад, таким: тестові завдання на вибір однієї правильної відповіді з чотирьох або тестові завдання на вибір кількох правильних відповідей (варіант відповіді зі сполученням цифр) оцінюються по 0,5 бала за кожну правильну відповідь чи комбінацію цифр; завданню на встановлення відповідності присвоюється 1 бал, який виставляється при правильному знаходженні учнем усіх відповідностей (пар) у завданні; завдання з визначення поняття й наведення прикладу оцінюється в 2 бали, де виконання першої частини завдання - це 1,5 бали, а приклад - 0,5 бали; завдання з пошуку трьох відмінностей між правовими поняттями/явищами оцінюється в 0,5 бала за кожні правильні пари відмінностей однієї лінії порівняння; аналіз фрагмента юридичного документа оцінюється у 2 бали; 3 бали присвоюється завданню з аналізу правової ситуації і т.д. Утім, учитель може на власний розсуд застосовувати будь-яку систему оцінювання завдань з подальшим її «переведенням» у 12-ти бальну шкалу.

Історія України. Всесвітня історія

Завдання для ДПА мають бути зорієнтовані на визначення рівня навчальних досягнень учнів, котрі включають основні питання програми.

Учитель готує кілька варіантів атестаційних робіт (наприклад, 10).

Кожен з таких варіантів може містити по 22 тестових завдання з історії таких форм:

- завдання 1-16 мають чотири варіанти відповідей, серед яких треба вибрати одну правильну;
- у завданнях 17, 18 до кожної інформації, позначеної буквами, потрібно добрати одну правильну відповідь з варіантів, позначених цифрою;
- у завданнях 19, 20 потрібно розташовувати історичні події у хронологічній послідовності;
- завданнях 21, 22 мають сім варіантів відповідей, серед яких треба вибрати три правильні.

Зміст тестових завдань повинен відповідати навчальним програмам для загальноосвітніх навчальних закладів та змісту підручників з історії, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

Під час виконання завдань учні мають виявити:

- знання історичних фактів, подій, явищ, процесів, понять, термінів, хронології,
- картографії, історичних особистостей, культурно-історичних пам'яток;
- уміння аналізувати, узагальнювати, визначати причини й наслідки історичних подій та явищ, оцінювати їхнє значення;
- уміння встановлювати відповідність і послідовність між подіями, явищами, процесами та періодами;
- уміння працювати з історичними джерелами: історичними документами, картами, схемами, фотоматеріалами тощо.

Математика

Для проведення державної підсумкової атестації готують декілька варіантів атестаційних робіт. Для учнів загальноосвітніх класів пропонується поділити роботу на 3 частини.

Перша частина - 10-12 завдань у тестовій формі з однією правильною відповіддю на кожне завдання. Для кожного тестового завдання рекомендується подати 4-5 варіантів відповіді.

Наприклад:

- Частина перша
(завдання 1 - 10)

Оберіть одну відповідь, яка, на вашу думку, є правильною:

1. Обчисліть значення виразу $25 + 5 \cdot (-7)$.
а) 210; б) -10; в) 10; г) -210.
2. Знайдіть 20% від числа 150.
а) 7,5; б) 35; в) 30; г) 50.
3. Подайте у вигляді многочлена вираз $(2x - 1)(2x + 1)$.
а) $(2x + 1)^2$; б) $4x^2 - 1$; в) $4x^2 + 4x + 1$; г) $4x^2 + 2x + 1$.
4. Сума коренів рівняння $2x^2 + 7x + 5 = 0$ дорівнює:
а) -2,5; б) -3,5; в) 3,5; г) 2,5.
5. Графік функції $y = 5x - 100$ перетинає вісь ординат у точці:
а) (20; 5); б) (0; -100); в) (0; 100); г) (20; 0).
6. Обчисліть: $\sqrt{(-4)^2} + \sqrt{0,16}$.
а) -3,6; б) 4,4; в) -4,4; г) 4,04.
7. Скільки цілих розв'язків має нерівність $x^2 \leq 9$.
а) 5; б) 6; в) 7; г) 8.
8. Діагональ квадрата дорівнює $\sqrt{2}$ см. Знайдіть його площу.
а) 1 см^2 ; б) 2 см^2 ; в) $2\sqrt{2} \text{ см}^2$; г) $\sqrt{2} \text{ см}^2$.
9. Сума кутів трапеції, прилеглих до бічної сторони, дорівнює:
а) 90° ; б) 120° ; в) 60° ; г) 180° .
10. Знайдіть координати точки О, відносно якої симетричні точки М (-2, 7) і N (4; -3).
а) (1; 2); б) (-3; 5); в) (3; -2); г) (3; 2).

Виконуючи завдання першої частини, учень не повинен наводити будь-які міркування. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо в роботі указана тільки одна літера, якою позначена правильна відповідь.

Друга частина атестаційної роботи може складатися із 4-6 завдань відкритої форми з короткою відповіддю.

Наприклад:

Частина друга (завдання 11-16)

- Розв'яжіть завдання і подайте до кожного відповідь:

- Розв'яжіть нерівність $(4x - 1)(x - 3) + x^2 > 6 + 5x(x - 2)$.
- Скільки розв'язків має рівняння $-5x^2 - 7x = 13$.
- Знайдіть дев'ятий член геометричної прогресії, якщо $b_8 \cdot b_{10} = 144$.

14. Побудуйте графік функції $y = y = \quad - 1$.

15. У прямокутному трикутнику $ABC \angle C = 90^\circ$. Знайдіть AB , якщо $\angle A = 60^\circ, CE \perp AB, AE = 8$ см.

16. Сторони прямокутника дорівнюють 40 см і 30 см. Знайдіть площу круга, описаного навколо цього прямокутника.

Такі завдання вважаються виконаними правильно, якщо записана правильна відповідь (наприклад: число, вираз, корені рівняння тощо). Усі необхідні обчислення, перетворення тощо учні виконують на чернетках.

Третя частина атестаційної роботи може складатися з 3-4 завдань відкритої форми, для яких учні мають подати розгорнуту відповідь.

Наприклад:

Частина третя (завдання 17 - 20)

Розв'яжіть завдання:

17. Розв'яжіть рівняння $(\frac{3}{2a} - \frac{2a}{3}) \cdot (\frac{1}{2a-3} + \frac{1}{2a+3}) = 1 - 5a$.

18. Знайдіть область визначення функції $y = \frac{1}{x^2 + 2x + 1} + \frac{x+2}{\sqrt{-x^2 + 3x + 4}}$.

19. Вишиванки для хлопчика і дівчинки коштували разом 750 грн. Після того, як вишиванка для хлопчиків подешевшала на 20%, а для дівчаток подорожчала на 20%, вони стали коштувати 660 грн. Знайдіть початкову ціну кожної вишиванки.

20. Довжини сторін трикутника дорівнюють 5 см, 6 см, 10 см. Знайти довжину медіани, проведеної до більшої сторони трикутника.

Завдання третьої частини вважаються виконаними правильно, якщо учень навів розгорнутий запис розв'язування завдання з обґрунтуванням кожного етапу розв'язання та надав правильну відповідь. Правильність виконання завдань третьої частини оцінює вчитель відповідно до критеріїв і схеми оцінювання завдань, з якими учні завчасно ознайомлені.

Для класів з поглибленим вивченням математики пропонується додати **четверту частину роботи**. Її рекомендується скласти із 3 завдань, що відповідають програмі поглибленого вивчення математики.

Наприклад:

Частина четверта (завдання 21 - 23)

Розв'яжіть завдання:

- 21. Розв'яжіть рівняння

$$\sqrt{x+6+2\sqrt{x+5}} + \sqrt{x+6-2\sqrt{x+5}} = 6.$$

22. Знайдіть-розв'язки нерівності залежно від значення параметра a
 $(a^2 - 6a + 9)x \leq 3 - a$.

23. Запишіть рівняння кола з центром у точці $O(-1; -2)$, яке дотикається до прямої $4x + 3y + 20 = 0$.

У кожній із частин атестаційної роботи рекомендується поєднати завдання з алгебри і геометрії у орієнтовному відношенні 2 до 1. Також завдання мають охоплювати увесь курс математики 5-9 класу.

Завдання третьої та четвертої частин атестаційної роботи учні виконують на аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу.

Державна підсумкова атестація з математики проводиться протягом 135 хв. для учнів загальноосвітніх класів.

Учні класів з поглибленим вивченням математики виконують атестаційну роботу протягом 180 хвилин.

Для оцінювання письмової роботи необхідно користуватися критеріями оцінювання затвердженими наказом МОН від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти». Систему переведення балів у оцінку обґрунтовують і оприлюднюють.